

פרוטוקול מס. 37/ב

מישיבת ועדת הפנים, שהתקיימה ביום ג',
ש"ד בתמוז תשי"ז (23.7.1957) בשעה 8.30

הנוכחים:
י. דיפתין - היו"ר
י. ישעיהו
י. רפאל
ש. שורש

סגנונים:
שר הפנים י. בר יהודה
מר רוטנברג - מטעם משרד הפנים.

סדר היום

דיון על המצב בעיירות עולים - הצעה לסדר היום
של חבר הכנסת י. רפאל.

היו"ר י. דיפתין:

בדברי התשובה של שר הפנים על ההצעה לסדר היום של חבר הכנסת רפאל, הודגש גם כן הצורך בתאום. נאמר כי התאום בין משרדים בודדים מתקם והולך, אך לא במידה מספיקה. כן אמר השר בהציעו להעביר את השאלה לדיון בוועדה, כי יתכן שאריך יהיה להחזיר את העניין מחדש להחלטת מליאת הכנסת, או שמסקנותיה של הוועדה יועברו למשרדים הנוגעים בדבר על סנת שיחשבו בהן.

בשיחה אתי הביע אתמול יושב-ראש ועדת העבודה את החשש שעלולה להיווצר כפילות בדיוני הוועדות, מאחר שהכנסת העבירה לוועדת העבודה את הדיון בשאלת שכונ עולים. אמרתי כי אין כל כוונה להכנס כאן לדיון בתחום ועדת העבודה, הדנה בשכונ עולים; מאידך, ענין תכנון ערים הוא בתחומי של משרד הפנים ויתכן שאגב כך תגיע ועדת הפנים למסקנה הנובעת גם לענין זה.

בכך מסיים אני את הערותי המוקדמות.

י. רפאל:

לא התכוונתי לדיון על עצם המוסד של עיירת עולים, עליו יש דעות שונות. יש הטקשים על עצם קיומו של בסיס תכנוני מספיק להקמתן של עיירות אלו, ויש ספק אם תמיד הן מוקמות במקום המתאים מבחינת אפשרויות העסקה והעבודה. אך לא על הקמת העיירות אלא על המצב בהן לאחר הקמתן, אני מבקש לעורר את הדיון. כוונתי היא למציאות הקיימת בעיירות העולים - ליחד דיוק כפי שהיתה קיימת לפני שלשה-ארבע חדשים, שעה שעמדתי על כך מקרוב. יתכן שבחדשים האחרונים צאא חלו שפורים בכמה ונסה ענינים.

אני מסתמך בדברי על ידיעת המצב בשלש עיירות עולים בהן ביקרתי, אך אני מציע שמצבן דומה פחות או יותר למצבן של כל העיירות. המצב הוא חסור ראשית כל מבחינת התעסוקה. במצב של חוסר עבודה, אין לאנשים כתובה אליה יוכלו לפנו. לשכות העבודה הן חסרות אונים. אתם זוכרים ודאי את ההתפרצות שהיתה בשדרות נגד אשתי לשכת העבודה, מבלי שאלה יהיו אשמים במשהו.

יש גם חוסר התאמה. עולים בעלי מקצועות מסויימים מביאים למקומות בהם אין להם כל סיכוי למצוא סידור במקצועם, ואין מי שיוכל להורות על תקון המעור. כיום יש רשויות נפרדות בכל עיירה כזאת: לשכת סעד נפרדת, ועד חינוך, לשכת עבודה - כל אחד פועל כשלעצמו ולא קיים גוף משותף. כוונתי העיקרית בהצעה לסדר היום היתה, שיוקם רשות משלתי מרכזית מוסמכת בכל עיירה כזאת, אליה יוכלו האנשים להפנות העצומותיהם; והיא תביא את העניין בפני שאר הגורמים במדינה. אם כל המוסדות המטפלים בהם ירוכזו, מטילא יוכלו לתכנן שיפורים, והם יטאו בדאגה.

אני שמח מאד שהשנה מצאתי בעיין זה ארזן קשבת אצל שר הפנים, הקובל גם הוא על אותם ליקויים. שמחתי לשמוע שבזמן האחרון שופר המצב במידה מסויימת. אם לא, נדמה לי שהוועדה צריכה להתריץ את משרדי הממשלה ולתת יתר תוקף מוסרי, ואולי אף חוקי, להקמת סמכות מרכזית מוסמכת בתוך העיירות, אשר תרכז את כל שטחי הטיפול בתושבים.

שר הפנים י. בר יהודה:

ראשית כל אני רוצה להעיר כי הוריתי להעביר את החומר שהכנינה ועדת סקר מיוחדת לגבי עיירות אלו, ואבדוק מדוע החומר לא הומצא לחברי הוועדה. אדאג שתקבלו חומר זה, אשר צריך לשמש בסיס להכנת הצעות ממשיכות.

המצב בעיירות אלו משונה ארבע פעמים במשך השנה: יש שתי עונות של עבודה ושתי עונות של חוסר עבודה חמור - המידה הלזיה במסדי עבודות הדחק שאפשר להשיג. מכלל זה יש להוציא את קריית גת, שהיא כבר במצב קצת שונה. גובם הגדול שלא התושבים עובדים כשכירים בעונות הנוערות בחקלאות. כשהעונה מסויימת, רובם המכריע תלוי רק במצבן של עבודות הדחק.

אשר לשאלה אם יש להם כתובת - יש להם יותר מזה: כתובות. הכ רוב היתה צריכה להיות ארגון של המקום, שהוא קשור עם כל הכתובות ומתאם הפעולות לצרכי המקום. לפני חודש וחצי השתתפתי בכנס מיוחד של המועצות האזוריות שהיה מוקדש כולה לשאלת העיירות. היו ביניהם אנשים שהניחו כי התשובה לבעיות היא הפיכתן של העיירות הללו למועצות מקומיות מיד, עם הנהלות נבחרות, שיוכלו לשאת בכל המנהל המקומי. המועצות האזוריות בתחומן כלולות עיירות אלו, תמכו בכך בקצוביות. הם הודיעו כי יהיו מוכנות להגיש להן עזרה גם לאחר שיקבלו עצמאות.

המצב כיום הוא כזה, שאם קובעים עם המועצות האזוריות את מקיב הפיתוח שלהן, ואיזה חלק יוקדש לעיירות שמתחומן, לעתים אי אפשר לממש את בצוע התכנית משום שאין מי שישא באחריות לקבלת ההלואה ולסילוקה. לא כל תקיבי הפיתוח שהוקצבו לעיירות, גם אפשר היה להוציאם לפועל. הבנקים דרשו - לדעתי לא בצדק - שנוסף על הערבות המקובלת של המועצה האזורית (המורכבת מן הועדים המקומיים המהווים את המועצה האזורית) יוסיפו ערבות גם כל הישובים המבוססים שבאזור. מבחינה מוניציפלית איני יכול לבוא אליהם במדיעה כזאת.

ספק אם ברובן הגדול של עיירות אלו יש מי שיכול לשאת באופן עצמאי באחריות. לא רצוי שיהיו אצלנו מקרים רבים דוגמת זה של ראש העין. אם המסובר במקרה בודד, אמרנו שננסה לחצי שנה לחייב א קצין המחוז לשבת יומיים במקום המסויים למתן הדרכה ויעוץ - למעשה כדי למלא תפקיד של מזכיר המקום. אם מולם יהיו כך, בלתי אפשרי לבצע זאת. אינני רוצה להפוך שלטון מקומי לעניין של הנהלה אדמיניסטרטיבית בלבד.

בעיה שניה היא, שכל זמן שלא הובטחה לחלק רציני של יישובי המקום עבודה קבועה, אין הם יכולים לשאת את עצמם. בדרוג לצורך זנקים אנו משבצים אותם בדרגה הגבוהה ביותר. אם בסוף השנה מתברר כי יחד מן המענק הכללי סכום מסויים, אנו מיטיבים להם, יחד עם אותם מקומות קבלו במשך השנה עבודה נוספת. אולם מתן עבודה קבועה תלוי יותר במשרד עבודה ומשרד המסחר והתעשייה, מאשר במשרד הנונים. אני מוכן לקרוא עליכם זכרון דברים מפגישה עם מנהל הכללי, בקשר למצב בשדרות, ובין יחד מתברר כי עדיין לא נפתרה בעיית הביוב (קורא את הקטע). הביוב ייך לעלות עשרות אלפי לירות, ואם יקבלו סכום זה מתקציב הפיתוח, הם יצאים בעלי מום מיומם הראשון, מבינת האטריות על תקציבם. בינתיים ין עם כל סידורי ביוב.

השנה אני עושה ניסיון במסגרת תקציב הפיתוח, שעדיין איני יונע ליצליח. השנה קבלנו בתקציב הפיתוח 60100,000 לירות במקום 7,000,000 ל"י שנה הקודמת, למרות ההתייקרות ולמרות העובדה שעדיין לא ידוע אם ומתי יזו השנה אותם 7,5 מליון לירות נ ספים שקבלנו בשנה הקודמת מכספי זמיסיה. מתוך אותם 6,1 מליון לירות 1,6 מליון לירות משוריינים לביוב "דן". ז זאת, נתתי הודעה להקפיא עד מליון לירות לבצוע תכנית, אם תוגש, שר להששמתה יקציב גם משרד העבודה 2 לירות לעומת כל לירה מן התקציב לנו. אם זה לא יבוצע, אוסיף מליון זה למסגרת החלוקה הכללית.

(גדרי כן רשמה א.ב.)

לפני כן טוב

א.ב.

שר הפנים:

עד כמה שמדובר על אנשים פרטיים, יש מפעלים שכל כמה שתבטיח להם, ולו בתנאים הטובים ביותר, תמיד ימצאו, לפי חישוב משלהם, שבת"א על-יד הנפל או בחיפה יותר כדאי להם, והם מוותרים. היו מקרים רבים כאלה, ואין זו רק הזנחה מצד משרד המסחר והתעשייה. כי נוסף לעידוד ולהלוואה וכו', כל אחד מהם עושה את חישובו הפרטי. אין זו אפוא רק שאלה של תכניות ותיאום של משרדים.

אני הייתי חושב לרצוי שהדיון הקונקרטי בענין זה יהיה אחרי שהנסיון שלנו, של תכנית משותפת לפעולה קונסטרוקטיבית מצד שלושת המשרדים, יגיע לשלב שנדע מה המצב, ואז תזמנו ישיבה ותזמנו אליה לא רק אותנו אלא את כל יתר הגורמים. כיום אנו עוסקים, ביחד עם ארגון הסועצות האזוריות, בהקמת ועדים בכל אחת מן העיירות הללו, ובהחשת התהליך של הפיכתן לסועצות מקומיות. אנו רוצים שכבר בהרכב הראשון, המסונה, הרוב יהיו מבין אנשי המקום ושנאנשים מהחוץ יהיו רק מדריכים ולא אדמיניסטרטורים. ברבע שנראה שהם יכולים קצת לעמוד על רגליהם - אנו רוצים להפוך אותם לסועצה מקומית. עדיין אינני רוצה שתראו בזה הודעה כלשהי על הצלחת נסיוננו, אבל זה חודש ימים שעוסקים בתכנית. אם היא תקום - יהיה זה דבר של מטש. אני מניח שבעוד חודש או ששה שבועות נגיע למצב שנוכל לוטר אם הצלחנו או עדיין לא. אז נקיים עוד ישיבה. אם בין החברים יש הצעות של מטש, הצעות ענייניות - יהיה זה רצוי אם יסמיעו אותן אז.

לגבי המספרים: - ב-11 עיירות יש ביחד כ-17 אלף תושבים. העיירות הן: קרית-טלאכי, הרובית, שחרית, קרית-גת, סדר-עוז, אפקים, שלומים, עזתה, כפר ירוחם, שדרות, דימונה. סכום המענק בשנה זו, שאפשר לראותו כבטוח, נוסף למה שיתווסף אם יצטרפו תושבים, הוא 170 אלף לירות, 10 אלפים לנפש שדרות, למשל, תקבל עי"כ 29 אלף לירות. על סכום זה בלבד הם אינם יכולים להתקיים. העיירה הגדולה ביותר כיום היא קרית-טלאכי עם 3,000 תושבים. בקרית-גת יש כ-1,800. אלה הם המספרים ל-1.1.57. כעת אנו מבקשים מהמחלקה הסטטיסטית להכין לנו מספרים נוספים ל-1 ביולי.

ישעיהו: גם לאחר דברי השר לא ברור לי אם במפה שצויר לנו יש כדי לתת תשובה לשאלה שעורר ח"כ רפאל במלואה. אם הבנתי נכון, מציע ח"כ רפאל שבעיירה של עולים תהיה רשות אחת, כוללת, הדואגת לתעסוקה ולבעיות שמסביב לבעיה זו: סעד, חינוך, קשר עם המוסדות וכו'. אבל השאלה היא איך להקים רשות אחת כזאת. אנלי זה מחייב חוק מיוחד. כי סועצה מקומית רגילה אינה מטפיקה למקום כזה. הסמכות של ועד מתאם כזה צריכה להיות יותר משל סועצה מקומית רגילה.

אין אני נבהל מהנהלה אדמיניסטרטיבית של אנשי חוץ. זוהי המציאות שלנו. אבל ברור שצריך לטפח את האנשים מתוך זירוז של התהליך של שלטון עצמי. אם מקימים מיד בהתחלה ועד בן חמישה אנשים שהם אנשי חוץ אבל הם סהודים כתובת אחת, זה מביא תועלת רבה גם לאנשים וגם למוסדות. בטשם הזמן הם יכניסו גם את אנשי המקום לסוד הניהול המקומי.

הקטין: אני מבינה שהדאגה העיקרית של כל ישוב היא הפרנסה. אבל בכל זאת יש עוד כמה שטחים שצריך להסדירם. בשדרות, למשל, נתקלנו בעובדה שבמיה"ס היה טלאי של פרודוקטים, אבל הילדים לא קיבלו אוכל באותו יום כיוון שהמבשלת הייתה בחופש. שורר שם חוסר יכולת והתמצאות. הדרכה מצד ועד מסונה מן החוץ לא תועיל הרבה. דרושים ימי עיון לאנשי המקום באלות הקשורות בחיי אזרח וניהולם. הרבה אנשים בעלי תרבות והשכלה כשבאים מרגה אינם יודעים כיצד להתנהג, כי המציאות שלנו שונה, בייחוד כאשר מקימים ישוב חדש וצריך להתחיל הכל מא"ב.

אינני יודעת אם שלושת המשרדים הללו בלבד הם הצריכים להחליט כיצד יתנהלו העניינים. מי יטפל, למשל, בענייני חינוך? עלינו לבחור את ענפי החיים העיקריים שעליהם בנויה העיירה, וחינוך ותרבות הם חלק נכבד, נוסף לתעסוקה ולמוניציפליזציה.

ועדת הפנים - 23.7.57

ש. פרלשטיין:
 ביקרתי לא אחת בסביבה ההיא, ושאלתי את עצמי: מהי הסיבה שקרית-גת הצליחה כל-כך לעומת העיירות האחרות? מצאתי שהסיבה פשוטה מאד. לדעתי הצלחת קרית-גת קשורה בעובדה ששם הצליחו לטצוא מרכז מוכשר, יצחק צ'יז'יק שנבחר לרכז את עניני קרית-גת, ללא שום ועד מקומי או קצין מחוז והוא עצמו טפף בקשירת קשרים עם המעוניינים בפיתוח המקום. אילו היו אנשים כאלה במקומות האחרים, היה זה מביא תועלת ועוזר להתפתחות. צריך אפוא לטצוא עבור כל אחת מ-11 העיירות הללו מרכז מוכשר, אדם מהחוץ שירכז בתיאום עם הסוכנות את הכל בידיה בתקופה הראשונה. כל פתרון אחר אינו נראה כמציאותי.

היור' י. ריפתין:
 לגבי תפקידי הוועדה הזאת בענין זה: לפי התקנון עלינו לקבוע דעה לגבי עיירות העולים ראשית כל מבחינת השלטון המקומי. אינני מאמין שיש דרך יותר טובה לחנך אנשים לפעילות ציבורית מאשר להעמיד אותם באחריות לה. לדעתי יש בציבור זה של עולים שפע של כוחות שמוטב לתת להם ביטוי מאשר להשאירם רק כאלמנט תובע בלבד, גם אם בתחילה יעשו שגיאות. אני מחשיב מאד את מה שאמר השר שגם בוועד הראשון, המסונה, צריכים להיות אנשי המקום.

יש לי רושם שהעיירות שהוקמו עד עתה הן עיירות של משרדי סמסלה שונים, ולא כאלו שהוקמו באופן סמלתי ונתוך תיאום סמלתי.

ענין שלישי הוא ענין הכתובת. אם הנבייה של השלטון המקומי ותכנון הערים - לפי התקנון - הוא בסמכותה של ועדת הפנים, אינני יודע מהי הכתובת האחידה לכל העניינים. גם בכנסת אינני יודע אם יש ועדה אחת שבסמכותה לדון בנבייה הכללית של קליטת עליה. ועדת העבודה עוסקת בעניני עבודה, ועדת החינוך - בעניני החינוך, וועדת הפנים - בסוביציפליזציה וכו'. צריך לגביר מהי הכתובת הדנה בנבייה קליטת עליה בכללן.

הייתי מציע אפוא להציע לוועדת הכנסת שתפסוק צורה כלשהי של שיתוף פעולה בין ועדות הכנסת כדי שתהיה אפשרות לדון בשאלות אלו בצורה מקיפה.

הייתי מציע אפוא שבשלב זה נסכם את הדיון בוועדה הפנים במשאלה ארגונית, שהיא: ועדת הפנים רואה צורך בהסדרת תיאום בין ועדות הכנסת בשאלות הנוגעות לקליטת עליה בכלל ובשאלת עיירות העולים בפרט, ומבקשת את ועדת הכנסת שתקבע בענין זה החלטה סתאית.

שנית, הייתי מציע שנקבל מסקנה הנוטרת שוועדת הפנים רואה צורך בתיאום-יתר בין משרדי הממשלה בשאלות עיירות העולים, הקמתן, תכנונן, פיתוחן וניהולן.

ד. בר-רב-האי:
 אין זה סוד שאני בר-פלוגתה של יור' הוועדה בענין סמכויות הוועדה. אבל דוקא בנבייה זו אין שאלה כזאת. ברגע שיש החלטה של הכנסת להעביר ענין כלשהו לוועדה - הוועדה יכולה לבדוק את הענין מיסודו, בכל שטחיו.

אשר לענין העומד על הפרק, יש שתי בעיות: ראשית - הכתובת השולחת, שהן המקיים את הדבר מיסודו. שנית - הכתובת המקבלת. עד כמה שאני מבין, טענתו של ח'כ רפאל היתה לגבי הכתובת השניה.

המדובר הוא בעיירות חדשות שאין בהן גרעין ותיק והאנשים אינם מכירים זה את זה, וגם המפלגות אינן מכירות את האנשים שם ולא קל להן לתת גושפנקא למועמד זה או אחר. אך גם כשמתנים כבר את המועצה, עומדים האנשים הללו בפני שבתון הממשלה על 16 משרדיו, וזה בלבד דיו כדי לבלבל גם אנשים מנוסים יותר. הקמת רשות מוסמכת שתהיה באמת מוסמכת לסיידור כל העניינים בעיירה היא אפוא הכרחית, החל בסיידור שלפון ועד לכיתות חדשות בבית'ה'ם. הפקיד המתאם הזה הוא יהיה תפקיד עם המוסדות, אין כוונתי למרכז ברוח דבריו של ח'כ פרלשטיין אלא דרוש מוסד בין-מוסדותי.

ועדת הפנים - 23.7.57

שר הפנים:

לשאלה בדבר ימי עיון: - עבור אלה המתחילים לעסוק בעיירות אלה בענייני ציבור כבר מסדרים לא מעט ימי עיון. אני חושב שימי העיון החשובים ביותר הם אלה הניתנים באופן רצוף במקום, ולא אלה ששומעים בהרצאה של 4-6 שעות. הקטנו עכשיו מחלקה להדרכה וביקורת המזמינה את מנהלי החשבונות, המזכירים וכו', ומדריכה ומסבירה. עלכנו ימי עיון כאלה גם לערבים, אבל זה אינו יכול להיות העיקר. קצין המחוז אינו יכול לשבת בפ' ולחכות עד שאנשי ראש-העין יבואו אליו. אלא הוא ועובדיו צריכים להיות עדים למתרחש בעיירות, לנסוע ולבקר. מבחינה זו יש לנו מחסור עצום באנשים. זהו המשרד היחידי שבכל המשרד יש רק שתי מכונניות ומנדר, כולל מכוננית השר וקציני המחוז. יש מקומות, כמו כפרים ערביים אחדים בגליל, שכלי מכוננית אי-אפשר להגיע אליהם כי גם אוטובוס אינו מגיע לשם.

כל מה שעוררה כאן אפוא ח"כ הקטין, ואף יותר מזה, הכל הכרחי. אבל ימי העיון המתמידים צריכים להיות במקומות עצמם.

נכון אמר ח"כ בר-רב-האי שצריך להבדיל בין הקמת עיירה חדשה ובין מה שצריך לעשות בעיירה שכבר קמה. בנוגע להקמת העיירה אני תובע עכשיו שכל מה שכתוב בנוגע לריכוז התכנון - יבוצע. מבחינה זו אני מצטרף לכל מה שאמר יו"ר הוועדה לגבי התכניות.

בנוגע לאנשים החדשים הבאים לעיירות, עד עכשיו היה נהוג שהסוכנות מטנה פקיד אחד או שנים כרכזים העוסקים בכל העניינים, כולל תשלום עבור מים וכו'. דרשנו מהסוכנות שהקמת הוועד תוקדם בכל מקום ככל האפשר, אפילו זה אומר שכעבור חודשיים-שלושה צריך יהיה לשנות את ההרכב. האנשים הללו צריכים להתרגל כבר מהתחלה לשני דברים: אין זו כתובת לבתינה, ואין שום כתובת להסתתפות. בעיה זו דוחקת במיוחד בכפרים הערביים. בשעתו התלונן ח"כ קטיס על תשובתי בכנסת ואמר: מדוע אתה אומר שהערבים אינם מוכנים לנהל את ענייניהם? אספתי אפוא את קציניי המיעוטים ונסענו לכפר של ח"כ קטיס. ראשי הכפר בהחלט לא היו נלהבים לשלטון עצמי, כי זה מתבטא אצלם במסים. גם בנתניה עמדו מאות בתים ריקים מפני שאנשי בית-ליד לא רצו לעבור מבית-ליד ששם אינם משלמים מסים ומקבלים מים וחשמל בחינם. צריך אפוא לחנך את האנשים שכך לא יכול להיות.

לגבי בחירות: - בחוקה החדשה נציע שהכלל יהיה לא שבכל מקום יהיו בחירות אלא שבדרך-כלל במקום מינוי יהיה שהתחלה בחירות, אבל שר הפנים יהיה רשאי - במקומות שימצא לנכון - להגביל בזמן ולהחליט על תקופה ראשונה של מינוי.

כל העניין של רשות מוסמכת במקום מוטל בטפק. אני מכיר את יצחק צ'יז'יק. אינני יודע כמה אנשים כאלה יש לנו שיסכימו ללכת למקום כמו קרית-גת. אבל יש עוד סיבה מדוע אדם זה הצליח כשאחרים לא הצליחו: מפני שלאחרים לא היה ה"דוד", מי שנתן את הכסף וריכוז מהתחלה 3-4 מפעלים הנותנים תעסוקה קבועה לא דחק, לעשרות ולמאות אנשים. אין זה ישוב של מקבלי תמיכה וקבצנים. כמוכן, חשוב מאוד אם לכל אלה נוסף עוד אדם כמו יצחק צ'יז'יק. החשיבות היא אפוא בכך שלכל אחד מ-11 הישובים הללו יתחילו לתת מה שנתנו לקרית-גת, כי אם לא כן - לא יהיה בהן שום דבר.

לא דיברתי על חינוך ומעד. אלו הן פעולות שייטשכו בכל מקרה והמשרד עצמו צריך להיות אחראי עליהן. אם תהיה במקום רשות נבחרת - היא תבוא לסוסדות אלו בתביעות. אבל התיאום האופרטיבי כאן לא הוא הקובע והוא גם יהיה מלאכותי במקרה זה. לעומת זה, תוספת מפעלים, הבטחת עבודה וכל מה שקשור בבנין העיר והקמת המוסדות העצמאיים - אלה הם דברים שהאחד קשור ותלוי בשני. בענין זה הצעתי כמה הצעות בממשלה. ההצעות עדיין לא הגיעו לדיון בממשלה, אבל לי נראה שחשוב מאוד שבין שלושת הגורמים הללו - משרדי הפנים, העבודה והמסחר - פלוס הסוכנות, יהיה תיאום. כי, נוסף לכל זה, יש עוד ענין אחד שהוא קובע את יכולת הבטיחה בעול כארגון מוניציפלי של כל המוסדות הללו, ואני מעמיד אותו עכשיו בצורה חריפה מאוד בפני הסוכנות ומשרד העבודה: אני תובע מחלקת הקליטה, כשם שהם יודעים

ועדת הפנים - 23.7.57

שר הפנים:

שהכרחי להבטיח לכל איש כזה מכספי הקליטה מסי בריאות לחצי שנה, כך צריכים להבטיח לשנה אחת מסי רשות מקומית ותשלום עבור מסי אילו הבטחנו זאת, ומצד שני - אילו הבטחנו שמשך העבודה, כשהוא בונה שיכון, חייב להבטיח תוך כדי בניה את הביוג, את ביה"ס, את גן-הילדים וכו' - אפשר היה להתקדם הרבה. אם עכשיו, למשל, בונים תקציב שנתי של שדרות, וצריכים להכניס בתקציב זה השתתפות בתקציב הפיתוח של 30-40 ל"י לפחות לביוג פנר בשנה הראשונה של קיומם - הם לא יוכלו לעמוד בזה. הוא הדין ביה"ס וכו'.

לי נראה שמבחינה זו, הן בשטח מסיים והן בשטח השתתפות בהוצאות יסוד ובמסים סובסידיים בשנה הראשונה מצד משרד העבודה והסוכנות - צריכות להיות נורמות ברורות, קבועות ומחייבות. אמנם פירושו של דבר שנבנה פחות בתים אם התקציב הוא מסויים. אבל אחרת יצא שהמקום ישאר בלי ביוג, או שהישוב לא יוכל לשאת את עצמו וייהפך לישוב של סקבלי "חלוקה" שלא באשטתם, וזה נוסף על ההרגלים שלהם עצמם. חייבים אפוא להתחלה להעמיד אותם במצב כזה שיוכלו לשאת בעול בעצמם, לפי התנאים.

ש. שורש:

מי מכווין את מספר העולים ואת חלוקתם למקומות השונים?

שר הפנים:

אני תבעתי ותובע שמשרד מתאם כלשהו - לא ועדת תיאום של הממשלה והסוכנות - יטפל בזה, משרד מתאם שיכלול את הנורמים של משרד העבודה, הפנים והמסחר והתעשייה, האוצר והסוכנות. אלה צריכים לקבוע את המדיניות הקונקרטית של פירוט התכניות הכלליות. המדיניות המפורטת של כל משלוח של עולים נקבעת ע"י כל משרד בתחום-הוא.

היור"י. ריפתין:

אני מציע את הנוסח הבא לסיכום: "ועדת הפנים רואה צורך בתיאום בין משרדי הממשלה בשאלת עיירות העולים, הקמתן, תכנונן, פיקוחן וניהולן, וכמו כן בתיאום ביניהם ובין הסוכנות היהודית".

ש. פרלשטיין:

האם הוועדה נוטה להכניס לסיכום מסקנה גם בעניין בקשה מאת ועדת הכנסת על סמכות בענין קליטת העולים?

אם השאלה הועברה אלינו ע"י הכנסת - אין צורך בכך, והוועדה יכולה לעסוק בבעיה בכל היקפה ולהזמין את כל השרים שהיא מוצאת לנחוץ. לא מתנגד אם הבעיה הזאת תועלה כפי שניסח היור"י, אבל לא בקשר עם ההצעה לסה"י.

הרחלט:

(1) הוועדה מוכנה לחזור ולדון בבעיה בכל עת שמשרד הפנים יהיה מוכן לכך.

(2) לקבל את הסיכום כדלקמן: "ועדת הפנים רואה צורך בתיאום יתר בין משרדי הממשלה בשאלת עיירות העולים, הקמתן, תכנונן, פיקוחן וניהולן, וכמו כן בתיאום ביניהם ובין הסוכנות היהודית".

היור"י. ריפתין:

בזה טיימה הוועדה את עבודתה לגבי כל הצעות החוקים וההצעות לסה"י שהועברו אליה. בכל זאת נקיים ישיבה אחרונה עוד בשבוע הבא כדי לסכם דברים שונים. יש עוד חוק אחד שלא סיימנו - חוק הפטור ממסי הרשויות המקומיות שהכל הסכימו לגביו.

שר הפנים:

בענין זה שלחתי אתמול טכתיב האומר כי הממשלה עומדת להחזיר את החוק ותפעל בענין זה בדרך הרשמית הקבועה.

ועדת הפנים - 23.7.57

היו"ר י. ריפתין:

השבוע הונח על שולחן הכנסת חוק חדש שיועבר לוועדת הפנים, חוק הקניית רכוש. אני הייתי מציע לטר הפנים להעביר את הדיון בקריאה הראשונה של חוק זה רק לאחר הפגרה, כדי לא לפצל בין הקריאה הראשונה ובין הדיון בוועדה, והרי הוועדה לא תתחיל בלאו הכי בעבודתה בחוק זה לפני הטושב הבא.

שר הפנים:

את החוק הזה הציעה הטטשלה עוד ב-1952. הדבר היחידי שנאטר אז עליו הוא שהוא כללי יותר מדי, ועכשיו הובא אפוא החוק בצורה פחות כללית. העובדה שהחוק לא נתקבל לפני שנים רבות הביאה לדי איבוד רכוש ציבורי שנכנס לכיסים פרטיים במיליונים. אני קובע שם-1952 עד היום גם כן מתבטא הדבר במיליונים, וכל דחיה גורמת להפסד נוסף. זה היה אחד מ-4 החוקים שביקשתי במשרד הפנים להחיש את ההכנות לקראתם, ואני מצטער מאד שזה נסחב עד עתה. אינני יודע מה יהיה הדבר הלוחץ בכנסת בחדשים הראשונים לאחר הפגרה, ולא צריך לדחות זאת שוב. אני עכ"פ אעשה כל התלוי בי כדי שטליאת הכנסת תסיים את הקריאה הראשונה בהקדם.

(הישיבה נועלה ב-10.50)